АНАЛИЗ НА ИЗБРАНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ НА СТРАНИТЕ ОТ БРИКС БЕЗ КИТАЙ

Адриан Мотахар, D1590@sd.uni-vt.bg
Стопански факултет
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Резюме: Настоящото изследване анализира основни макроикономически показатели на държавите от съюза БРИКС без Китай, в контекста на икономическите предизвикателства и глобални промени от 2008г. Разглеждайки индикаторите за периода 2020 – 2024г., трудът представя темпът им на изменение и приносът на всяка държава към съюза. Анализът показва, че страните постигат значителен икономически растеж въпреки разликата в динамиката и предизвикателствата, пред които се изправят. Бразилия демонстрира подобряване на своята позиция в света, Индия – увеличаване на покупателната способност и привличане на инвестиции, Русия се сблъсква с икономически последици от инвазията в Украйна, а Южна Африка остава най-слабата икономика в съюза със своята ключова роля в него. Достига се до извода, че въпреки различията си, страните от БРИКС развиват устойчиви икономики, задълбочават взаимното си сътрудничество и променят досегашната икономическа и политическа система.

Ключови думи: БРИКС, макроикономически показатели, Бразилия, Индия, Русия, Южна Африка, принос

JEL: F63, O11, O57, P17, P52

DOI: https://doi.org/10.58861/tae.di.2026.2.04

ANALYSIS OF SELECTED MACROECONOMIC INDICATORS FOR BRICS COUNTRIES EXCLUDING CHINA

Adrian Motahar, D1590@sd.uni-vt.bg
Faculty of Economics
St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo

Abstract: This study analyzes key macroeconomic indicators of the BRICS countries, excluding China, in the context of the economic challenges and global changes since 2008. Looking at the indicators for the period 2020–2024, the paper presents their rate of change and each country's contribution to the alliance. The analysis shows that the countries are achieving significant economic growth, despite the differences in dynamics and the challenges they face. Brazil is demonstrating an improvement in its position in the world, India is increasing its purchasing power and attracting investment, Russia is facing the economic consequences of its invasion of Ukraine, and South Africa remains the weakest economy in the union, with its key role in it. The conclusion is that, despite their differences, each BRICS country is developing a sustainable economy, improving cooperation among themselves, and changing the existing economic and political system.

Key words: BRICS, macroeconomic indicators, Brazil, India, Russia, South Africa, contribution

JEL: F63, O11, O57, P17, P52

DOI: https://doi.org/10.58861/tae.di.2026.2.04

Въведение

През последните години световната икономика претърпява значителни промени, породени от множество кризи, различия в икономическите модели и стремеж за промяна на утвърдения световен ред. След икономическата криза през 2008 г. няколко държави предприемат общи действия за образуване на съюз и налагане на собствените си виждания за икономическо, политическо и социално развитие. Една такава международна организация е БРИКС, която обединява пет държави с цел взаимопомощ и координиране на позициите им по глобалните въпроси. Една от основните идеи на съюза е оттеглянето от доминиращите виждания на САЩ и създаването на мултиполярен свят, който да бъде пряка алтернатива на досегашната парадигма. Възходът на БРИКС неминуемо ще промени световния баланс на силите в различни области (Xiujun, 2020).

Актуалността на настоящото изследване произтича от динамичното развитие на съюза БРИКС в контекста на засилваща се геополитическа фрагментация, икономически последици от пандемията от COVID-19, както и от войната в Украйна и последвалите санкции срещу Русия. Всички тези фактори оказват пряко влияние върху макроикономическите показатели на държавите-членки и правят техния анализ особено значим за разбирането на бъдещите тенденции в глобалната икономика.

Обект на настоящото изследване са макроикономическите процеси в държавите-членки на БРИКС през периода 2020–2024 г. **Предмет на изследване** е макроикономическият анализ на избрани ключови индикатори – брутен вътрешен продукт (БВП), БВП по паритет на покупателната способност (ППС), инфлация, преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ), равнище на безработица и държавен дълг.

Целта на анализа е да се определят тенденциите в изменението на избраните макроикономически показатели на четирите разглеждани държави от БРИКС за периода 2020–2024 г. На тази основа се формулират и **задачите** на разработката:

- да се проследи развитието на индикаторите за разглеждания период на всяка държава поотделно;
- да се определи позицията на всяка от държавите спрямо силните ѝ страни и приноса ѝ към съюза в икономически аспект;
- да се акцентира върху разликите между БВП и БВП по ППС и причините за тях.

За по-голяма яснота следва да се уточнят няколко предварителни условия, които очертават **ограниченията** на настоящия анализ:

Първо, Китай не е включен в изследването, тъй като е разгледан задълбочено в предходна публикация на автора.

Второ, не се прави сравнение с други съюзи (напр. Г-7, Европейския съюз), тъй като фокусът пада върху вътрешната структура и разнородността на самия съюз.

Трето, анализът се ограничава до шест макроикономически индикатора – решение, продиктувано както от тяхната ключова роля в макроикономическите изследвания, така и от възприетите обемни рамки на труда.

1. Икономически профили на държавите от БРИКС (преглед на литературата)

В научната литература съществува широк консенсус, че БРИКС представлява хетерогенен съюз от държави с различни икономически модели, политически структури и геополитически амбиции. Въпреки това общата им цел е да оспорят доминиращата роля на западните икономики и да създадат мултиполярна международна система (Xiujun, 2020; Verma & Papa, 2021). Настоящият обзор представя икономическите профили на четирите разглеждани държави-членки – Бразилия, Индия, Русия и Южна Африка – въз основа на съществуващи изследвания, без да включва емпиричен анализ на макроикономически данни.

Бразилия се утвърждава като ключов играч в така наречения Глобален юг, като развива задълбочени отношения с останалите членки на БРИКС, за да заеме челни позиции в новата многополюсна международна система (Santos et al., 2024; Sotero & Armijo, 2007). Според Santos и колектив (2024) страната разчита на своя енергиен потенциал и природни ресурси, за да утвърди влиянието си както в регионален, така и в глобален мащаб. Като развиваща се икономика, Бразилия се стреми да намери баланс между икономическия напредък и ангажиментите си за устойчиво развитие – тема, която придобива все по-голяма значимост в академичните дискусии около бъдещето на БРИКС (Batrancea et al., 2025). Освен това Sotero и Armijo (2007) подчертават, че още преди официалното създаване на съюза, Бразилия притежава достатъчен икономически размер и материален потенциал, за да се превърне в значим играч в многополюсния свят, който се оформя след края на Студената война.

Индия се отличава преди всичко с демографския си потенциал. През 2023 г. тя изпреварва Китай и става най-населената държава в света, което създава огромен вътрешен пазар и благоприятни условия за икономически растеж (Ellis-Petersen, 2023). Singh и Bakshi (2024) отбелязват, че подобряването на покупателната способност на населението и развитието на технологичния сектор са сред основните фактори, които позиционират Индия като бъдеща икономическа суперсила. На регионално равнище страната се стреми да балансира нарастващото влияние на Китай, като същевременно чрез членството си в БРИКС участва в глобални икономически процеси (Stephen, 2016). Според Stephen (2016) Индия използва съюза по-скоро като платформа за глобално позициониране, отколкото като средство за регионално доминиране.

През разглеждания период **Русия** е изправена пред значителни икономически и политически предизвикателства, свързани с инвазията в Украйна. Ozili (2022) анализира глобалните икономически последици от конфликта и отбелязва, че той, заедно с пандемията от COVID-19, води до рязко увеличение на световните цени на храни и суровия петрол. От хуманитарна гледна точка Astrov и колектив (2022) определят руската инвазия като причина за задълбочена хуманитарна криза, която засяга не само пряко воюващите страни, но и държавите с търговски връзки с тях. Въпреки санкциите, наложени от САЩ, Канада и Европейския съюз, Русия запазва ключовите си икономически позиции благодарение на суровинните ресурси и военно-промишления потенциал – фактори, които ѝ осигуряват значима роля в БРИКС.

Южна Африка е най-малката икономика в съюза, като първоначално включването ѝ среща скептицизъм именно поради значителните различия спрямо останалите страни членки по отношение на БВП, население и цялостно значение в глобалния финансов пейзаж (Petropoulos, 2015). Въпреки това Harrison (2014) твърди, че страната разполага с необходимата „мека сила“, за да играе

конструктивна роля в преразпределението на геополитическата мощ в световен мащаб, и представлява потенциален глас на африканския континент. Oliver (2013) добавя, че макар членството на Южна Африка в БРИКС да носи ползи както за самата нея, така и за групата, то същевременно усложнява външнополитическите ѝ ангажименти – тя трябва постоянно да балансира между ролята си на възникваща сила и на регионален лидер, представляващ по-бедните африкански държави.

Представеният обзор очертава значителна хетерогенност между четирите разглеждани държави – от ресурсния потенциал на Бразилия и Русия, през демографското и технологично развитие на Индия, до специфичната мека сила на Южна Африка. Всички те обаче споделят общата цел да утвърдят БРИКС като основен фактор в процеса на формиране на многополюсен свят (Panova, 2021; Verma & Papa, 2021). Този литературен преглед предоставя необходимия контекст за последващия емпиричен анализ на макроикономическите индикатори, без който интерпретацията на данните би останала непълна.

2. Методическа рамка на анализа

За постигане на формулираните в увода цел и задачи, настоящият анализ се основава на количествени макроикономически данни, обхващащи периода 2020–2024 г. Избрани са шест ключови индикатора, които предоставят цялостна представа за икономическото състояние и динамиката на всяка от разглежданите държави – Бразилия, Индия, Русия и Южна Африка. Това са: брутен вътрешен продукт (БВП), брутен вътрешен продукт по паритет на покупателната способност (БВП по ППС), инфлация, преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ), равнище на безработица и държавен дълг като процент от БВП.

БВП измерва паричното изражение на всички крайни стоки и услуги, произведени на територията на дадена страна за определен период, и служи за основен индикатор за икономическия ѝ размер. **БВП по ППС** коригира стойностите спрямо разликите в ценовите равнища между страните, което позволява по-коректно сравнение на реалната икономическа мощ и на покупателната способност на населението. Както отбелязва Callen (2008), нетъргуемите стоки и услуги са системно по-евтини в страните с по-ниски доходи, което обяснява значителните разлики между двата показателя в развиващите се икономики, включително в държавите от БРИКС.

Инфлацията отразява изменението на общото ценово равнище във времето и е ключов индикатор за макроикономическата стабилност, покупателната способност на населението и ефективността на паричната политика. **Преките чуждестранни инвестиции** показват степента на ангажираност на чуждия капитал в местната икономика – те са важен източник на финансиране, технологии, управленски опит и заетост, особено в развиващите се държави. **Равнището на безработица** измерва дела на активното икономическо население, което няма работа, но активно я търси. Този показател служи за индикатор за социалната и икономическата ефективност на пазара на труда, както и за степента на използване на трудовите ресурси. **Държавният дълг като процент от БВП** дава представа за фискалната устойчивост на една държава и за способността на правителството да обслужва задълженията си. Високото съотношение на дълг към БВП ограничава възможностите за провеждане на антициклична фискална политика и увеличава уязвимостта към външни шокове.

Единствен източник на емпирични данни за всички държави и за целия период е базата данни на Международния валутен фонд – World Economic Outlook

Database (IMF, 2024). Данните са извлечени през октомври 2024 г. и включват както окончателни стойности за годините 2020–2023г., така и прогнозни (ориентировъчни) стойности за 2024 г. Това обстоятелство е отчетено в анализа – твърденията за тенденциите през последната година се основават на предварителна информация, която подлежи на последваща корекция от страна на МВФ.

3. Анализ на макроикономическите индикатори по държави

Данните за периода 2020–2024 г. са представени в Таблица 1.:

Таблица 1.
Макроикономически индикатори на Бразилия, Индия, Русия и Южна Африка за периода 2020 – 2024г.

Държава	Година	БВП (млрд. $)	БВП ППС (млрд. $)	Инфлация (%)	ПЧИ (% от БВП)	Безработица (%)	Държавен дълг (% от БВП)
Бразилия	**2020**	1 476,09	3 359,78	4,52	16,12	13,78	96,01
	2021	1 670,65	3 787,77	10,06	19,52	13,20	88,93
	2022	1 951,85	4 180,22	5,79	18,09	9,25	83,94
	2023	2 173,67	4 456,61	4,62	16,09	7,98	84,68
	2024*	2 188,42	4 702,00	4,30	15,89	7,16	87,58
Индия	**2020**	2 674,85	9 771,02	4,87	28,92	—	88,43
	2021	3 167,27	11 384,37	6,34	32,12	—	83,49
	2022	3 353,47	13 048,14	6,21	33,02	—	81,68
	2023	3 567,55	14 619,78	5,01	33,32	—	83,02
	2024	3 889,13	16 019,97	4,20	33,68	—	83,06*
Русия	**2020**	1 488,12	4 651,43	4,91	23,46	5,77	19,16
	2021	1 843,13	5 732,44	8,39	22,71	4,83	16,40
	2022	2 269,90	6 064,55	11,92	22,79	3,95	18,51
	2023	2 009,96	6 512,07	7,42	25,70	3,17	19,55
	2024*	2 184,32	6 909,38	7,43	25,01	2,60	19,87
Южна Африка	**2020**	337,88	767,39	3,17	12,35	29,18	68,93
	2021	420,78	843,28	5,44	12,80	34,30	68,67
	2022	406,76	920,67	7,41	15,42	33,50	70,83
	2023	380,59	960,46	5,52	15,54	31,30	73,36*
	2024*	403,05	993,75	3,92	15,46	33,68	74,98

Източник: Международен валутен фонд (IMF, 2024). Данните за 2023 г. (държавен дълг за Южна Африка) и за 2024 г. (всички данни, с изключение на държавния дълг за Индия) са ориентировъчни, тъй като използваната информация от МВФ е от октомври 2024 г. – World Economic Outlook Database, октомври 2024.

3.1. Бразилия

За периода 2020–2024 г. БВП на Бразилия нараства от 1 476,09 млрд. долара на 2 188,42 млрд. долара, което представлява ръст от 48,3%. БВП по ППС също

се увеличава – от 3 359,78 млрд. долара на 4 702,00 млрд. долара, но темпът на този ръст (39,9%) е по-нисък от този на номиналния БВП (Вж. Фиг. 1). Разликата между двата показателя се задълбочава през целия период, което според Callen (2008) е характерно за развиващите се икономики, където нетъргуемите стоки и услуги остават системно по-евтини.

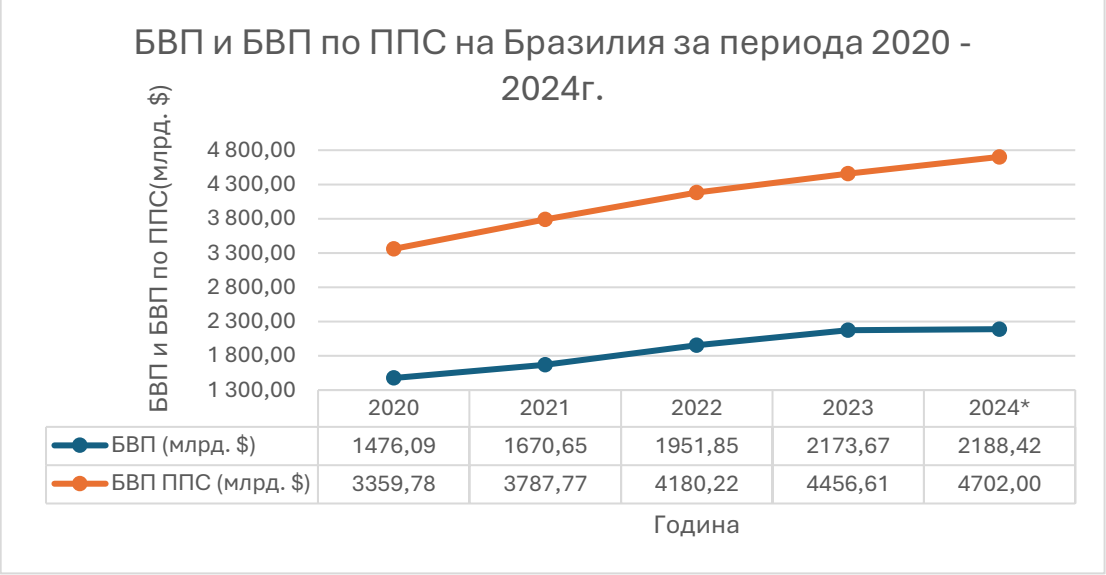
Инфлацията бележи рязък скок през 2021 г. (10,06% спрямо 4,52% през 2020 г.), което може да се отдаде на ефектите от пандемията от COVID-19 върху веригите на доставки и търсенето. През следващите години инфлацията постепенно се нормализира, като през 2024 г. достига 4,30% – стойност, близка до тази от 2020 г.

Преките чуждестранни инвестиции като процент от БВП нарастват от 16,12% през 2020 г. до 19,52% през 2021 г., което свидетелства за относителната устойчивост на бразилската икономика в момент на глобална несигурност. След това обаче ПЧИ постепенно намаляват, като през 2024 г. достигат 15,89% – равнище, близко до предпандемичното.

Безработицата отчита устойчив спад през целия период – от 13,78% през 2020 г. до 7,16% през 2024 г. Това е най-значителното подобрение сред всички разглеждани индикатори за Бразилия и показва успешното урегулиране на пазара на труда въпреки неблагоприятната външна среда.

Държавният дълг като процент от БВП намалява от 96,01% през 2020 г. на 83,94% през 2022 г., след което леко се повишава до 87,58% през 2024 г. Въпреки това дългът остава под пандемичното си равнище, което е положителен сигнал за фискалната устойчивост на страната.

Страната демонстрира устойчив икономически растеж, успешно справяне с инфлационния натиск след 2021 г. и значително подобряване на заетостта. Спадът на преките чуждестранни инвестиции след 2021 г. обаче показва нужда от подобряване на инвестиционния климат.

Фигура 1. БВП и БВП по ППС на Бразилия
Източник: IMF (2024) и собствени изчисления на автора.

3.2. Индия

БВП нараства от 2 674,85 млрд. долара през 2020 г. на 3 889,13 млрд. долара през 2024 г., което представлява ръст от 45,4%. БВП по ППС обаче расте значително по-бързо – от 9 771,02 млрд. долара на 16 019,97 млрд. долара, или с

64,0% за същия период (Вж. Фиг. 2). Разликата между двата показателя се увеличава от 365% през 2020 г. до 412% през 2024 г., което свидетелства за значително подобряване на покупателната способност на населението – тенденция, характерна за бързоразвиващите се икономики (Callen, 2008).

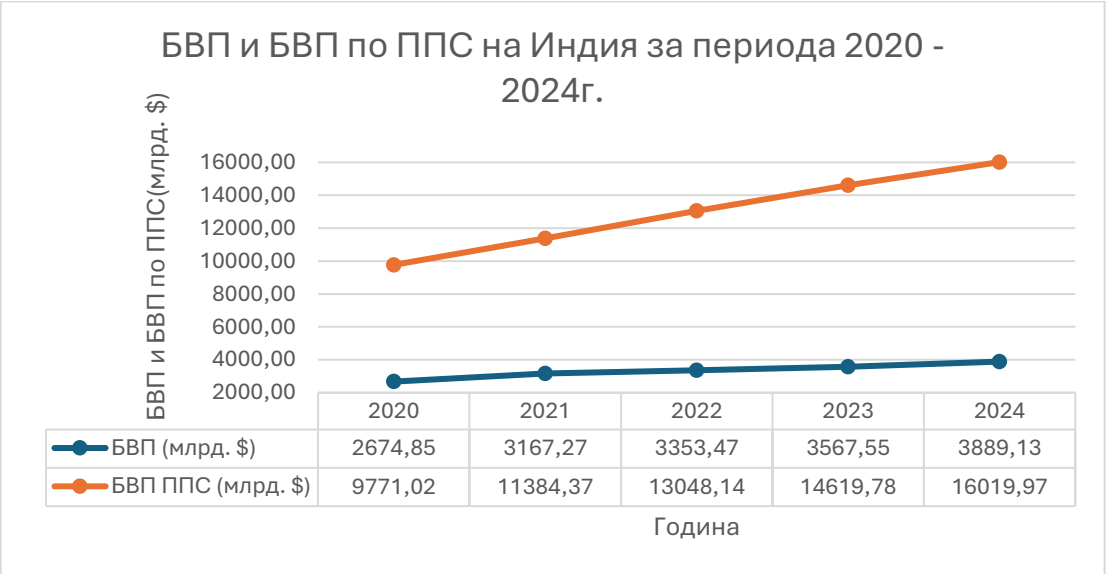
Инфлацията достига своя пик през 2021 г. (6,34%), което е значително по-слаб скок спрямо Бразилия (10,06% през същата година). През 2022 г. инфлацията леко спада до 6,21%, а през 2024 г. достига 4,20% – най-ниската стойност за целия период и по-добра от предпандемичното равнище (4,87% през 2020 г.). Това показва сравнително ефективно овладяване на инфлационния натиск след пандемията.

Преките чуждестранни инвестиции като процент от БВП бележат постоянен ръст през целия период – от 28,92% през 2020 г. до 33,68% през 2024 г. Най-значителен е скокът през 2021 г. (31,5% в абсолютни стойности спрямо предходната година), което демонстрира пренасочване на глобалните инвестиционни потоци към Индия в момент на несигурност. В следващите години ПЧИ продължават да растат, макар и с по-бавни темпове.

За Индия липсват сравними данни за равнището на безработица в използвания източник на МВФ за целия период, поради което този индикатор не може да бъде анализиран в настоящото изследване.

Държавният дълг като процент от БВП намалява от 88,43% през 2020 г. на 81,68% през 2022 г. – спад от близо 7 процентни пункта, което е положителен резултат в условията на глобална икономическа нестабилност. През 2023 и 2024 г. дългът леко се повишава, но остава под пандемичното си равнище (83,06% през 2024 г.).

Индия демонстрира най-висок ръст на БВП по ППС сред разглежданите държави, което отразява значително подобрение на покупателната способност. Постоянното нарастване на преките чуждестранни инвестиции и ниската инфлация към края на периода я позиционират като привлекателна дестинация за чуждестранен капитал.

Фигура 2. БВП и БВП по ППС на Индия
Източник: IMF (2024) и собствени изчисления на автора.

3.3. Русия

БВП на Русия нараства от 1 488,12 млрд. долара през 2020 г. на 2 269,90 млрд. долара през 2022 г. – ръст от 52,5% за две години. През 2023 г. обаче БВП спада до 2 009,96 млрд. долара (11,5% спад спрямо предходната година), което съвпада с първата пълна година след инвазията в Украйна и налагането на санкции от страна на САЩ, Канада и Европейския съюз. През 2024 г. БВП се възстановява до 2 184,32 млрд. долара, но остава под нивото от 2022 г. За целия период 2020–2024 г. общият ръст на БВП е 46,8%, но този показател прикрива същественото колебание през отделните години.

За разлика от номиналния БВП, БВП по ППС отчита постоянен ръст без изключение през целия период – от 4 651,43 млрд. долара през 2020 г. до 6 909,38 млрд. долара през 2024 г., или общо 48,5%. Най-значителен е скокът през 2021 г. (23,2% спрямо предходната година). След това темповете на растеж се забавят, като средният годишен ръст за периода 2021–2024 г. е 6,4%. Постоянното нарастване на БВП по ППС въпреки спада на номиналния БВП през 2023 г. показва, че покупателната способност на населението не е засегната в същата степен като номиналната икономическа активност (Вж. Фиг. 3).

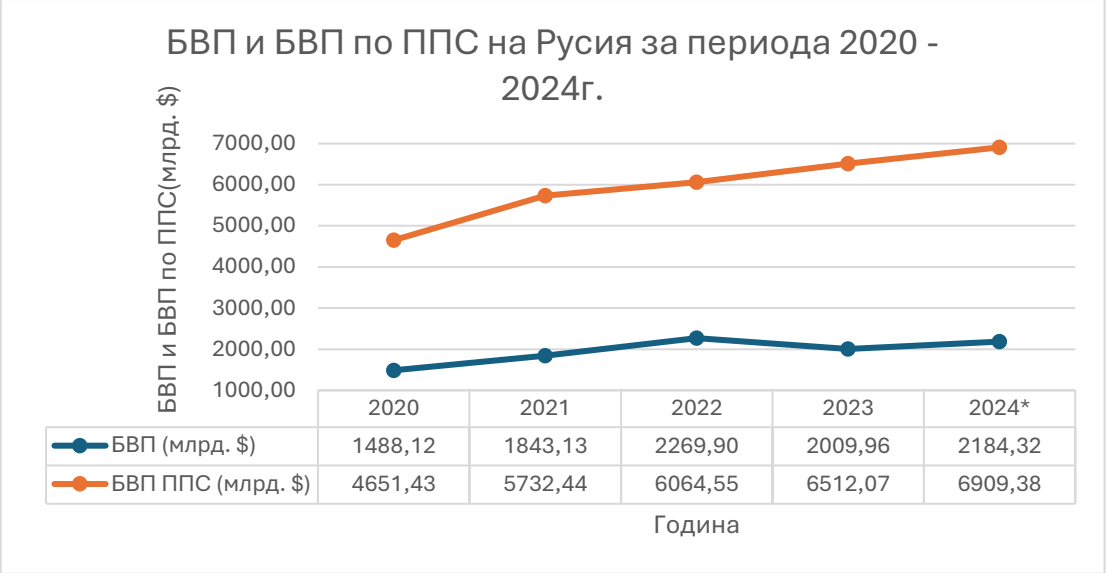
Инфлацията нараства всяка година от 2020 до 2022 г., като достига връх от 11,92% през 2022 г. – увеличение от над 140% спрямо 2020 г. (4,91%). Този скок е пряко свързан както с последиците от пандемията, така и с инвазията в Украйна и последвалите рестрикции. През 2023 и 2024 г. инфлацията се стабилизира около 7,4%, но остава значително по-висока от предпандемичните нива.

Безработицата отчита постоянен спад през целия период – от 5,77% през 2020 г. до 2,60% през 2024 г. Това е най-ниското равнище на безработица сред всички разглеждани държави и свидетелства за висока степен на заетост, въпреки неблагоприятната външнополитическа среда.

Преките чуждестранни инвестиции като процент от БВП нарастват през 2021 г. (22,71%) и 2022 г. (22,79%) спрямо 2020 г. (23,46% – сходни стойности). През 2023 г. се отчита скок до 25,70%, след което през 2024 г. ПЧИ леко намаляват до 25,01%. В абсолютни стойности инвестициите запазват сравнително стабилни нива след 2022 г. въпреки санкциите.

Държавният дълг като процент от БВП намалява от 19,16% през 2020 г. на 16,40% през 2021 г. (спад от почти 3 процентни пункта). През следващите години дългът постепенно се повишава, като през 2024 г. достига 19,87% – ниво, близко до това от 2020 г.

Русия е единствената разглеждана държава, която претърпява спад на номиналния БВП през 2023 г., пряко свързан с военния конфликт и санкциите. В същото време безработицата достига рекордно ниски нива, а БВП по ППС продължава да расте, което показва известна устойчивост на вътрешната икономика. Инфлацията обаче остава висока, а възстановяването на БВП през 2024 г. е непълно.

Фигура 3. БВП и БВП по ППС на Русия
Източник: IMF (2024) и собствени изчисления на автора.

3.4. Южна Африка

БВП на Южна Африка нараства от 337,88 млрд. долара през 2020 г. на 420,78 млрд. долара през 2021 г. – ръст от 24,5% за една година, което е значително увеличение в контраст с много други държави, които през същия период изпитват икономически затруднения поради пандемията от COVID-19. През 2022 г. обаче БВП спада до 406,76 млрд. долара (3,3% спад), а през 2023 г. намалява допълнително до 380,59 млрд. долара (6,4% спад спрямо 2022 г.). През 2024 г. БВП се възстановява до 403,05 млрд. долара, което е ръст от 5,9% спрямо предходната година, но все още под нивото от 2021 г. За целия период 2020–2024 г. общият ръст на БВП е 19,3%, но подобно на Русия, този показател прикрива съществени годишни колебания.

За разлика от номиналния БВП, БВП по ППС отчита постоянен положителен ръст през целия период – от 767,39 млрд. долара през 2020 г. до 993,75 млрд. долара през 2024 г., или общо 29,5% (Вж. Фиг. 4). Това е по-висок темп от увеличението на БВП (19,3%), което демонстрира подобряване на вътрешната покупателна способност на населението, въпреки колебанията в номиналната икономическа активност. Съотношението БВП : БВП по ППС за целия период е средно 1 : 2,3.

Инфлацията нараства от 3,17% през 2020 г. до 7,41% през 2022 г. (ръст от над 4 процентни пункта за две години), което отразява последиците от пандемията върху икономиката. През 2023 г. инфлацията спада до 5,52%, а през 2024 г. достига 3,92% – стойност, близка до предпандемичното равнище.

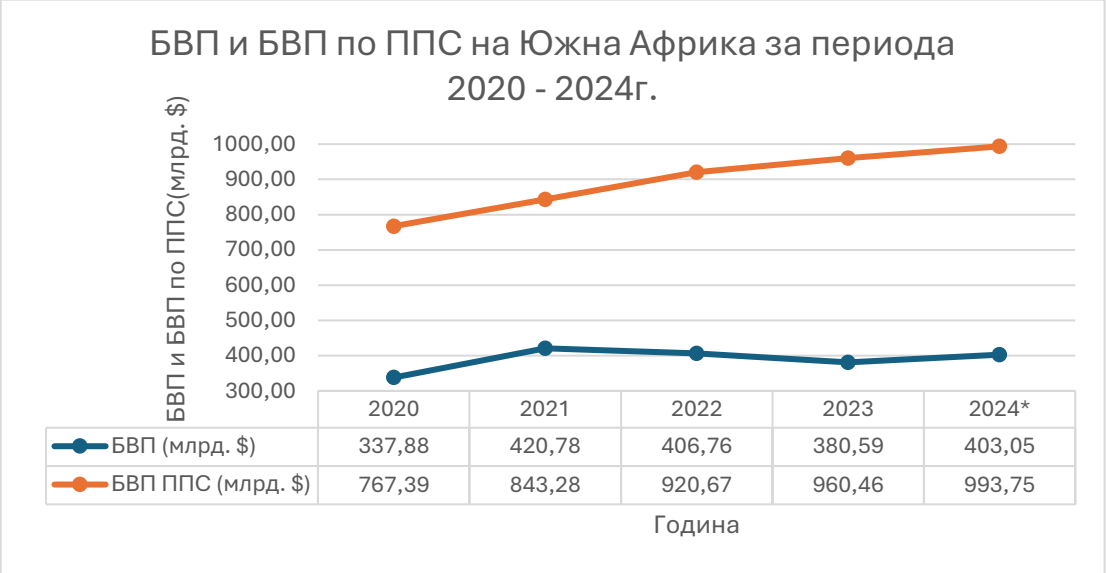
Безработицата е най-високата сред всички разглеждани държави през целия период. През 2020 г. тя е 29,18%, а през 2021 г. нараства до 34,30% (увеличение от над 5 процентни пункта). През следващите години безработицата леко варира между 31,30% и 33,68%, като през 2024 г. достига 33,68%. Около една трета от трудоспособното население остава без работа, което представлява сериозно социално и икономическо предизвикателство.

Преките чуждестранни инвестиции като процент от БВП са най-ниските сред четирите държави – между 12,35% (2020 г.) и 15,54% (2023 г.). Само през 2022 г. се регистрира ръст спрямо предходната година (2,6% увеличение в абсолютни

стойности), но като цяло ПЧИ остават стабилни - около 15,5% от БВП през последните три години.

Държавният дълг като процент от БВП нараства от 68,93% през 2020 г. до 74,98% през 2024 г. (общ ръст от над 6 процентни пункта). Единствено, лек спад е регистриран през 2021 г. (68,67%), но през следващите години дългът системно се увеличава. В абсолютни стойности държавният дълг нараства с 24,1% през 2021 г. спрямо 2020 г., което отразява увеличението на БВП през същата година.

Страната е най-малката икономика в извадката с най-висока безработица и най-ниски преки чуждестранни инвестиции. Въпреки това БВП по ППС бележи постоянен ръст, което показва подобряване на покупателната способност. Колебанията в БВП и нарастващият държавен дълг обаче сочат към структурна нестабилност и зависимост от външни фактори.

Фигура 4. БВП и БВП по ППС на Южна Африка
Източник: IMF (2024) и собствени изчисления на автора.

4. Сравнителен анализ и позициониране на държавите в БРИКС

След като са разгледани поотделно макроикономическите индикатори на всяка от четирите държави, настоящият раздел предоставя сравнителен анализ, който да очертае приликите, различията и позиционирането на всяка държава в рамките на съюза БРИКС.

4.1. Сравнение на макроикономическите индикатори

В абсолютни стойности най-голямата икономика сред разглежданите държави е Индия (БВП от 3 889,13 млрд. долара през 2024 г.), следвана от Русия (2 184,32 млрд. долара) и Бразилия (2 188,42 млрд. долара – почти равна на Русия). Южна Африка е значително по-малка (403,05 млрд. долара). По отношение на БВП по ППС обаче Индия драматично изпреварва останалите (16 019,97 млрд. долара), което отразява огромния ѝ вътрешен пазар и значително по-ниските ценови равнища спрямо останалите държави. Русия (6 909,38 млрд. долара) и Бразилия (4 702,00 млрд. долара) следват, а Южна Африка остава най-малка (993,75 млрд. долара).

Най-висок ръст на номиналния БВП отчита Бразилия (48,3%), следвана от Русия (46,8%) и Индия (45,4%). Южна Африка има най-нисък ръст (19,3%), което потвърждава по-слабата ѝ динамика. Следва да се отбележи обаче, че руският

БВП претърпява спад през 2023 г., докато останалите три държави нямат подобно колебание.

Най-високи инфлационни нива през периода са регистрирани в Русия (пик от 11,92% през 2022 г.) и Бразилия (пик от 10,06% през 2021 г.). Индия демонстрира най-ниска инфлация към края на периода (4,20% през 2024 г.), което е под предпандемичното ѝ ниво. Южна Африка има умерена инфлация (пик 7,41% през 2022 г.), която към 2024 г. се нормализира до 3,92%.

Южна Африка има драматично най-висока безработица (около 34% през 2024 г.), което е сериозно социално предизвикателство. Бразилия значително подобрява показателя (от 13,78% на 7,16%), докато Русия постига най-ниска безработица (2,60% през 2024 г.). За Индия липсват сравними данни.

Индия привлича най-висок дял ПЧИ спрямо БВП (33,68% през 2024 г.), следвана от Русия (25,01%) и Бразилия (15,89%). Южна Африка има най-нисък дял (15,46%). Това показва, че Индия е най-атрактивната дестинация за чуждестранен капитал сред четирите държави.

Бразилия има най-висок държавен дълг спрямо БВП (87,58% през 2024 г.), следвана от Индия (83,06%) и Южна Африка (74,98%). Русия има значително най-нисък дълг (19,87%), което ѝ дава голяма фискална гъвкавост в сравнение с останалите страни членки.

Най-голямо несъответствие между БВП и БВП по ППС се наблюдава в Индия (разликата нараства от 365% през 2020 г. до 412% през 2024 г.), което отразява както ниските ценови равнища, така и бързото нарастване на покупателната способност. Бразилия и Русия имат по-умерени, но все пак значителни разлики – съотношението БВП:БВП по ППС е съответно около 1:2,1 и 1:3,2 в края на периода. Южна Африка има най-малка разлика (около 1:2,5), което е типично за по-малка и по-отворена икономика с по-високи ценови нива спрямо доходите.

4.2. Позициониране и принос на всяка държава в БРИКС

Бразилия се позиционира като ресурсно-ориентирана икономика със значителен природоресурсен и аграрен потенциал. Нейният основен принос към съюза е свързан с енергийната сигурност и устойчивото развитие, както и с ролята ѝ на мост към Южна Америка.

Индия е най-големият пазар сред четирите държави (най-висок БВП по ППС и най-висок приток на ПЧИ). Тя допринася с демографски дивидент, технологично развитие и нарастваща покупателна способност, което я прави основен двигател на потребителското търсене в съюза.

Русия, въпреки спада на БВП през 2023 г., остава ключов доставчик на суровини и енергийни ресурси за останалите страни членки. Ниският държавен дълг ѝ осигурява фискална стабилност, а ниската безработица свидетелства за вътрешна устойчивост, независимо от външнополитическите шокове.

Южна Африка е най-слабата икономика в групата, но нейният стратегически принос се изразява в осигуряване на достъп до африканския континент и в ролята ѝ на „мека сила“ и политически глас на Африка в БРИКС. Високата безработица и нарастващият държавен дълг обаче остават сериозни пречки пред нейното пълноценно участие.

Четирите разглеждани държави демонстрират значителна хетерогенност по всички анализирани макроикономически индикатори. Индия води по БВП ППС, ПЧИ и темпове на нарастване на покупателната способност. Русия се отличава с най-ниска безработица и най-нисък държавен дълг, но и с най-висока инфлация и спад на БВП през 2023 г. Бразилия показва балансиран растеж и

успешно намаляване на безработицата, но има най-висок държавен дълг. Южна Африка изостава по почти всички показатели, но запазва стратегическото си значение като врата към Африка.

Заключение

Настоящият анализ си постави за цел да определи тенденциите в изменението на избрани макроикономически показатели на четири държави от БРИКС (Бразилия, Индия, Русия и Южна Африка) за периода 2020–2024 г. На базата на поставените три задачи бяха направени следните констатации:

По първата задача – проследяване развитието на индикаторите на всяка държава поотделно – анализът показва, че всички държави отчитат ръст на номиналния БВП в края на периода спрямо 2020 г., но с различна динамика. Бразилия демонстрира най-висок темп на растеж (48,3%), следвана от Русия (46,8%) и Индия (45,4%). Южна Африка изостава значително (19,3%). При БВП по ППС Индия води с ръст от 64,0%, което отразява бързото нарастване на покупателната способност на нейното население. Инфлацията във всички страни достига пик около 2021–2022 г., след което намалява, като най-успешно овладяване на инфлационния натиск демонстрира Индия (4,20% през 2024 г.). Безработицата намалява значително в Бразилия (от 13,78% на 7,16%) и в Русия (от 5,77% на 2,60%), докато в Южна Африка остава тревожно висока (около 34%). Преките чуждестранни инвестиции бележат постоянен ръст само в Индия, докато в Бразилия те намаляват след 2021 г., а в Русия остават стабилни въпреки санкциите. Държавният дълг е най-висок в Бразилия (87,58%) и най-нисък в Русия (19,87%).

По втората задача – определяне на позицията на всяка държава спрямо силните ѝ страни и принос към съюза – беше установено, че Индия е най-големият пазар и най-атрактивната дестинация за чуждестранни инвестиции. Бразилия се отличава с балансиран растеж и успешно намаляване на безработицата, но има най-висок държавен дълг. Русия, въпреки спада на БВП през 2023 г., запазва ниска безработица и фискална стабилност, като остава ключов доставчик на ресурси. Южна Африка изостава по повечето показатели, но притежава стратегическо значение като врата към африканския континент.

По третата задача – акцентиране върху разликите между БВП и БВП по ППС – анализът потвърждава, че във всички разглеждани държави БВП по ППС значително надвишава номиналния БВП, като най-голямо е несъответствието в Индия (разликата нараства от 365% до 412% за периода). Това потвърждава теоретичното твърдение на Callen (2008), че нетъргуемите стоки и услуги са системно по-евтини в страните с по-ниски доходи, което води до занижени стойности на номиналния БВП в сравнение с реалната покупателна способност.

Четирите разглеждани държави от БРИКС демонстрират значителна хетерогенност в икономическото си развитие, но въпреки различията, всяка от тях допринася по свой начин за укрепването на съюза. Пандемията от COVID-19 повлиява върху инфлацията и безработицата, но в повечето случаи последва възстановяване. Русия е единствената държава, която претърпява спад на БВП (през 2023 г.), пряко свързан с военния конфликт и санкциите. Индия се очертава като най-динамично развиващата се икономика сред четирите, докато Южна Африка остава най-уязвимата членка, но с ключово геостратегическо значение. Бъдещи изследвания биха могли да разширят анализа, като включат новите държави-членки на БРИКС (Иран, ОАЕ, Египет и Етиопия) и направят сравнение с други икономически блокове.

Използвани източници

Astrov, V., Ghodsi, M., Grieveson, R., Holzner, M., Kochnev, A., Landesmann, M., . . . Bykova, A. (2022, June 22). Russia's invasion of Ukraine: assessment of the humanitarian, economic, and financial impact in the short and medium term. *International Economics and Economic Policy*, pp. 331–381. doi:10.1007/s10368-022-00546-5

Batrancea, L. M., Nichita, A., Tulai, H., Rus, M.-I., & Masca, E. S. (2025). Fueling economies through credit and industrial activities. A way of financing sustainable economic development in Brazil. *Green Finance*, стр. 24-39. doi:10.3934/GF.20250002

Callen, T. (2008). What is gross domestic product. *Finance & Development, 45(4)*, стр. 48-49.

Ellis-Petersen, H. (24 April 2023 r.). *The Guardian*. Извлечено от https://www.theguardian.com/world/2023/apr/24/india-overtakes-china-to-become-worlds-most-populous-country.

Harrison, P. (2014). South Africa in the BRICS. *OASIS 19*, стр. 67-84. Извлечено от https://ssrn.com/abstract=2517483

IMF. (October 2024 r.). Извлечено от imf.org: https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2024/October/select-date-range?c=158,111,&s=NGDPD,PPPGDP,NID_NGDP,PCPIEPCH,LUR,GGXWDG_NGDP,

Oliver, S. (October 2013 r.). South Africa's BRICS membership: A win-win situation? *African Journal of Political Science and International Relations Vol. 7(7)*, стр. 310-319. doi:10.5897/AJPSIR2013.0625

Ozili, P. K. (May 2022 r.). Global Economic Consequences of Russian Invasion of Ukraine. *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.4064770

Panova, V. V. (September 2021 r.). Age of Multilateralism: Why is BRICS Important despite Possible Weaknesses? A Perspective from Russia. *Global Policy Vol.12 (4)*, стр. 514-518. doi:10.1111/1758-5899.13013

Petropoulos, S. (2015). Opportunities, Challenges and Prospects of South Africa in the BRICS. *The European Union and the BRICS*, стр. 161-180. doi:10.1007/978-3-319-19099-0_10

Radulescu, I. G., Panait, M., & Voica, C. (2014). BRICS Countries Challenge to the World Economy New Trends. *Procedia Economics and Finance*, стр. 605-613. doi:doi.org/10.1016/S2212-5671(14)00135-X

Santos, M. E., Singh, J. N., Castro, R., Santos, H., Costa, H. K., & Santos, E. M. (2024). SWOT analysis of Brazilian energy policy: A comparative panel data analysis of the twenty largest economies. *Energy Policy Vol. 191*, стр. article 114172. doi:10.1016/j.enpol.2024.114172

Singh, A., & Bakshi, D. (July-December 2024 r.). STRENGTHENING GDP IN INDIA: PREVENTING ECONOMIC SLOWDOWN AND CONSUMER PURCHASING POWER IN POST-COVID-19 PERIOD. *BIHAR JOURNAL OF PUBLIC ADMINISTRATION Vol. XXI, No. 2*, стр. 975-983.

Sotero, P., & Armijo, L. E. (2007). Brazil: To Be or Not to Be a BRIC? *Asian Perspective 31(4)*, стр. 43-70. doi:10.1353/apr.2007.0002

Stephen, M. D. (2016). India and the BRICS: global bandwagoning and regional. *Vestnik RUDN: international relations Vol. 16 (4)*, стр. 595-602. doi:doi:10.22363/2313-0660-2016-16-4-595-602

Verma, R., & Papa, M. (September 2021 r.). BRICS amidst India-China Rivalry. *Global Policy Vol. 12 (4)*, стр. 509-513. doi:10.1111/1758-5899.12977

Xiujun, X. (2020). The BRICS studies (1st ed.). Routledge. *The BRICS Studies*, стр. 1-19. doi:10.4324/9780367492212